

Infosüsteemid korda!

Toetus uutele paradigmadele!

16. juuni 2009

IT juhtide teabepäev

Harju 11, Aatrium

Riigi infosüsteemide osakond

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Uuno Vallner

Uuno.Vallner@riso.ee

Riigi infosüsteem ja RIHA

- Riigi infosüsteem
- Riigi infosüsteemi haldussüsteem
- Riigi infosüsteemi halduse infosüsteem RIHA
- Andmekogu
- Infosüsteem
- Dokumentatsiooni kooskõlastamine
- Andmekogu registreerimine

Riigi infosüsteemi haldussüsteemi eesmärk on aidata kaasa:

- andmekogude koosvõime tõstmisele,
- jätkusuutlikkusele,
- andmete kättesaadavuse tagamisele,
- andmete kogumise dubleerimise vähendamisele,
- majanduslik efektiivsusele,
- andmekogumise eesmärgi- ja õiguspärasusele,
- turvalisusele,
- andmekvaliteedile

Kooskõlastajad

- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (Riigi infosüsteemide osakond ja Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus)
- Andmekaitse Inspeksioon
- Statistikaamet
- Rahvusarhiiv

Koosvõime kultuur (1)

- Toetus riigiehituslikele põhimõtetele
- Subsidiaarsus
- Kasutajakesksus
- Teenusekesksus (teenuseruum)
- Andmete tsentraliseerimine asendatakse teenuste agregeerimisega (on demand architecture)

Koosvõime kultuur (2)

- Autoriseerimine kahetasemeliseks ja personaliseerituks
- Avatud formaadid/koosvõime kokkulepped
- Vaba tarkvara paradigma
- Andmete taaskasutus

RISQ

Koosvõime tasemed

- Poliitiline kontekst, strateegia (riigiehitus, infopoliitika, poliitilised otsused, strateegiad, visioonid, ...)
- Õiguslik koosvõime
- Organisatsiooniline koosvõime
- Semantiline koosvõime
- Tehniline koosvõime

Andmekogu dokumentatsioon

- Dokumentatsiooni momendil ei reglementeerita
- Regulatsioon RISAPI kehtestamisega???
- Dokumentatsioon peab katma koosvõime kõik tasemed (strateegia, õiguslik, organisatsiooniline, semantiline, tehniline)
- Andmekirjeldused
- Klassifikaatorid
- Valdkonna semantika
- Infosüsteemi semantika

Muuta?: Infosüsteemi mõiste

Andmekogu on riigi, kohaliku omavalitsuse või muu avalik-õigusliku isiku või avalikke ülesandeid täitva eraõigusliku isiku korrastatud andmeid töötlev infosüsteem, mis asutatakse ja mida kasutatakse seaduses, selle alusel antud õigusaktis, rahvusvahelises lepingus või Euroopa Liidu otsekohaldatavas õigusaktis sätestatud ülesannete täitmiseks.”

Muuta?: Infosüsteemide liigid

- Riigi infosüsteemi kuuluvad andmekogu
- X-teega liidestamata, avalike ülesannete täitmiseks kasutatav andmekogu
- Avalik veeb, veebisait, veebikoht
- Dokumendihaldussüsteem
- Sisemise töökorralduse vajadusteks peetav andmekogu
- Teisene andmekogu

Täpsustada?: Haldamine

- Andmete haldamine on andmete töötlemine, mille tulemusena muutuvad andmed (lisamine, muutmine, kustutamine, korrastamine).
- Andmekogu haldaja (vastutav töötleja) on riigi- või kohaliku omavalitsuse asutus, muu avalik-õiguslik isik või avalikke ülesandeid täitev eraõiguslik isik, kes korraldab andmekogu kasutusele võtmist, andmekogu pidamist ja andmete haldamist. Andmekogu haldaja vastutab andmekogu haldamise seaduslikkuse ja andmekogu arendamise eest.

Täpsustada?: Pidamine

- Andmekogu haldaja võib volitada andmete haldamise ja andmekogu majutamise teisele riigi- või kohaliku omavalitsuse asutusele, avalikõiguslikule juriidilisele isikule või hanke- või halduslepingu alusel eraõiguslikule isikule haldaja poolt ettenähtud ulatuses.
- Andmekogu pidaja (volitatud töötleja) on kohustatud täitma haldaja juhiseid andmete haldamisel ja andmekogu majutamisel ning tagama andmekogu turvalisuse.

Täpsustada?: Erasektor

- Erasektori infosüsteemid registreeritakse RIHA-s juhul, kui esitatakse taotlus X-teega liitumiseks. Esitatav dokumentatsioon koosneb § 18 lõike 2 punktides 1, 4 ja 10, § 19 lõikes 2, § 20 lõikes 2 ning § 22 lõikes 2 loetletud andmetest.

RIISO

Täpsustada?: Vastutus

- Uus: Põhiandmed on riigi infosüsteemi kuuluvasse andmekogusse kogutavad andmekogu unikaalsed andmed, mis tekivad andmekogu haldaja enda või haldaja poolt volitatud töötlejale delegeeritud avalike ülesannete täitmise käigus.
-
- praegune sõnastus on vast hea, kuid pole vastavuses reaalse praktikaga)

Segane?: Põhiandmete luulud

- Andmete klassifikatsioon on paigast ära. Üsna selge asi aetud segaseks
- X-süsteemidel
 - P -põhiandmed
 - DP -dubleerivad põhiandmed (sisestatakse mujal põhiandmetena defineeritud andmeid)
 - KP -kopeeritavad põhiandmed
- Teistel süsteemidel võiks ikka kaandmed kirjeldada, kui annab kirjeldada
 - DP - dubleerivad põhiandmed
 - PP - potentsiaalsed põhiandmed

Arusaamatused: struktuur vs koosseis

- Keelatud on asutada ühtede ja samade andmete kogumiseks eraldi andmekogusid.
- Küll võivad nad olla ühesuguse struktuuriga, nt igas vallas oma koerte register
- pidaja, haldaja, järelvaataja?
- Andmekogus võivad andmed puududa?
Olulisem on protsessid avaliku ülesande täitmiseks

Vead:

- Puudub kontseptuaalne kirjeldus
- Puuduvad äriprotsessid.
- Andmete fetišeerimine
- Klassifikaatorid kirjeldamata
- Klassifikaatorite vastuolulisus ja vigasus
- Registri aadress: <http://<registri nimi>.riik.ee>
- Vastutav ja volitatud täitja: nagu jumal (kontori juht) on öelnud
- SQL kesksus
- Formaalsused (OWL, RDF,)

RIHA nõrkused

- Teenuse mõiste
- Teenuste koostõlastamine
- X-teenus---->mistahesavalik teenus
- Vaba tarkvara ja „good practice“ registreerimine

RIISO

Kooskõlastamise/registreerimise etapid infosüsteemi elutsüklis

- Andmekogu asutamise ja andmete koosseisu muutmise kavatsus,
- andmekoguga seotud õigusakti eelnõu kooskõlastamine,
- registreerimiseelne kooskõlastamine,
- andmekogu tegevuse lõpetamine.

Õigusaktide kooskõlastamine

- Andmekogudega seotud õigusaktide kooskõlastamine toimub üldise korra alusel
- MKM ei kooskõlasta andmekogudega seotud õigusakte,
 - kui andmekogu on RIHAs kooskõlastamata või registreerimata
 - kui pole taotletud kooskõlastamise tähtaja pikendamist

Tasub teada

- RIHA-s registreerimata infosüsteemi/andmekogu kasutamine on keelatud
- RIHA-s registreerimata andmekogule on blokeeritud X-tee kasutamine
- RIHA-s registreerimata andmekogu ei saa õiguslikult reguleerida
- Tähtaegu saab edasi lükata: taotlus, põhjendus ja tegevuskava MKM-le

Täna kaasa mõtlemast

RISO

Uuno.Vallner@riso.ee